

Kulttuuri- ja mediaministereiden epävirallinen kokous 3.-4.11.2025

Suomea kokouksessa edustaa valtiosihteeri **Kristiina Kokko**.

Kokouksessa keskustellaan Ukrainan kulttuuriperinnön suojelusta ja turvaamisesta sekä eurooppalaisen av-sisällön kilpailukyvyistä, elinvoimaisuudesta sekä siitä ja luotettavan tiedon turvaamisesta. Lisäksi tarkoituksena on hyväksyä ei-sitova julistus kulttuurin ja median välttämättömyydestä eurooppalaisen demokratian turvaajina.

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024).

Hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. (Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta). Viime vuosien aikana EU:ssa on annettu runsaasti digitaaliseen ympäristöön liittyviä säädöksiä, joita on sovellettu joko vain lyhyen aikaa tai joiden soveltaminen ei ole edes vielä alkanut. Kynnyksen uusien säädösaloitteiden antamiseen kiirehtien tulisi olla korkea. (E 78/2025 vp). Monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisenoikeus (Kulttuuripoliittinen selonteko, 28.11.2024).

Epävirallisessa kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Perusmuistio

EU/236/2025-OKM-14

Mäkelä Laura

22.10.2025

Neuvosto; Kulttuuri- ja mediaministereiden epävirallinen kokous, Kööpenhamina, Tanska 3.-4.11.2025

Kokous

Kulttuuri- ja mediaministereiden epävirallinen kokous, Kööpenhamina, Tanska 3.-4.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Epävirallinen kahden päivän kulttuuri- ja mediaministerikokous koostuu kahdesta kokonaisuudesta. Ensimmäisen päivän kulttuuriministereiden kokouksessa keskustellaan Ukrainan kulttuuriperinnön suojelusta ja turvaamisesta. Toisen päivän mediaministereiden kokouksessa keskustellaan eurooppalaisen av-sisällön kilpailukyvyistä ja elinvoimaisuudesta sekä siitä, miten turvata luotettava tieto digitaalisella aikakaudella. Keskusteluiden lisäksi ministereiden on tarkoitus hyväksyä ei-sitova julistus kulttuurin ja median välttämättömyydestä eurooppalaisen demokratian turvaajina. Julistusta on valmisteltu jäsenmaiden kanssa yhteistyössä ennen kokousta.

Suomen kanta

- Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024).
- Viime vuosien aikana EU:ssa on annettu runsaasti digitaaliseen ympäristöön liittyviä säädöksiä, joita on sovellettu joko vain lyhyen aikaa tai joiden soveltaminen ei ole edes vielä alkanut. Kynnyksen uusien säädösaloitteiden antamiseen kiirehtien tulisi olla korkea. (E 78/2025 vp).

- Hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. (Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta).
- Kulttuuri on merkittävin inhimillisen toiminnan muutosvoima, sillä se määrittää miten suhtaudumme ympäröivään maailmaan ja sen muutoksiin. Kulttuurin tekijät kehittävät Suomea sivistyneeksi ja kestäväksi yhteisöksi. Monimuotoinen ja saavutettava kulttuuri on jokaisen oikeus. Kulttuuri kuuluu kaikille riippumatta taustasta, kielestä, sijainnista, iästä tai taloudellisista resursseista. Suomen kansainvälinen vaikuttavuus syntyy valovoimaisen kulttuurin avulla. (Kulttuuripoliittinen selonteko, 28.11.2024)

Pääasiallinen sisältö

Ensimmäinen keskustelu: Ukrainan kulttuuriperinnön suojeleminen ja pelastaminen, erityisesti Ukrainan kulttuuriperintö rahasto

Tausta-asiakirja lähtee siitä, että sekä aineellinen että aineeton kulttuuriperintö edustaa rikkautensa ja monimuotoisuutensa Euroopan unionin arvoja. Sen kulttuurinen merkitys on taloudellisesti mittaamaton. Kulttuuriperintö on osa identiteettiämme ja kulttuurin moninaisuuden ilmentymää, ja sellaisena se ansaitsee erityistä suojelua.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan on aiheuttanut valtavaa inhimillistä kärsimystä ja tuhoa, mutta myös vakavan uhan Ukrainan kulttuuriperinnölle ja kulttuurisektorille. Unescon vuoden 1954 ns. Haagin yleissopimuksen mukaan kulttuuriperinnön suojeleminen sodan aikana on moraalinen velvollisuus ja oikeudellinen velvoite. Venäjän toimet ovat toistuvasti rikkoneet tätä sopimusta, ja UNESCO:n maailmanperintökomitea on tuominnut ne. Kulttuuriperintökohteiden lisäksi hyökkäykset kohdistuvat myös kieleen, kirjallisuuteen, taiteelliseen ilmaisuun ja perinteisiin disinformaation ja kulttuurin hävittämisen kautta.

Euroopan parlamentti ja Euroopan neuvosto ovat ottaneet kantaa kulttuurin identiteetin hävittämisen torjumiseksi. Ukraina, EU ja kansainväliset kumppanit ovat perustaneet yhteisiä aloitteita kulttuurin suojelemiseksi. Helmikuussa 2025 allekirjoitettiin Uzhhorodissa julistus kulttuurisektorin resilienssin vahvistamisesta. Heinäkuun Rooman konferenssissa esiteltiin EU:n "Team Europe for Cultural Heritage in Ukraine". Rooman manifestissa perustettiin myös Culture Resilience Alliance, jonka keskiössä on Ukrainan kulttuuriperintörahasto. Kyseessä on lahjoittajien alusta, joka koordinoi rahoitusta ja asiantuntemusta kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja elvyttämiseksi. Rahasto perustetaan yhteistyössä Ukrainan kulttuuriministeriön ja ALIPH-järjestön kanssa ja se rekisteröidään Brysseliin voittoa tavoittelemattomana yhdistyksenä.

Keskustelukysymys ministereille: *Mitä konkreettisia toimia maanne voi toteuttaa yksin tai yhteistyössä muiden kanssa Ukrainan kulttuurin ja kulttuuriperinnön suojelemiseksi ja elvyttämiseksi, mukaan lukien kulttuuriperintörahaston tukeminen?*

Toinen keskustelu: Luotettavan tiedon turvaaminen digitaalisella aikakaudella

Puheenjohtajan toimittaman tausta-asiakirjassa korostetaan, että luotettava tieto on demokraattisten yhteiskuntien perusta. Ilman riippumatonta, todennettavaa ja läpinäkyvää tietoa kansalaiset eivät voi tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Digitaalisessa ympäristössä tieto leviää nopeasti ja laajasti. Alustat ja tekoälypohjaiset palvelut muokkaavat ihmisten näkemyksiä algoritmien kautta, jotka painottavat nopeutta ja käyttäjien sitouttamista journalistisen vastuun sijaan. Vaikuttajat ja muut uutismediaa muistuttavat toimijat

tavoittavat usein suurempia yleisöjä kuin perinteiset mediat, jotka kamppailevat taloudellisen kestävyyskannan kanssa.

Keskeisiä kysymyksiä ovat mm. alustojen vastuu algoritmisessa sisällön järjestämisessä ja vahvistamisessa, reilun kilpailun varmistaminen perinteisen median ja uusien digitaalisten toimijoiden välillä sekä sääntelyn, eettisten standardien ja teknologian rooli luotettavan tiedon turvaamisessa.

Eurooppalaisen demokratiakilven (European Democracy Shield) odotetaan edistävän kansalaisten osallistumista, tiedon eheyttä, medialukutaitoa ja demokraattista resilienssiä. Mediasääntely on perinteisesti ollut kansallista, mutta myös EU-tasoisista sääntelyä on. Audiovisuaalisia mediapalveluja koskeva direktiivi (AVMS-direktiivi) ja eurooppalainen medianvapausasetus (EMFA) määrittelevät toimituksellisen vastuun ja EMFA myös suojaa journalistista sisältöä verkkoalustoilla. Digipalveluasetus (DSA) velvoittaa suuria verkkoalustoja riskien hallintaan ja läpinäkyvyyteen sekä säätelee verkkoalustojen ehdollisesta vastuuvapaudesta käyttäjien palveluun lataaman sisällön osalta. Digimarkkina-asetus (DMA) edistää digitaalisten markkinoiden kilpailullisuutta ja avoimuutta. Tekoälyasetus (AI Act) säätelee tekoälyn käyttöä ja edellyttää mm. tekoälyllä luodun sisällön tunnistettavuutta.

Puheenjohtaja toteaa, että demokraattisina yhteiskuntina jäsenmaiden tulisi kiireellisesti ratkaista, miten luotettavan tiedon saatavuus turvataan. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että vaaditaan alustoilta läpinäkyvyyttä, kehitetään työkaluja lähteiden ja sisällön todennukseen, tuetaan vapaan ja riippumattoman median roolia, edistetään medialukutaitoa sekä kannustetaan tekoälyjärjestelmien suunnittelussa vastuullisuuteen.

Kysymys ministereille: Mitä mekanismeja voidaan ottaa käyttöön tai vahvistaa, jotta kansalaisilla säilyy pääsy riippumattomiin, luotettaviin ja toimituksellisesti vastuullisiin tiedonlähteisiin alustavetoisessa mediaympäristössä?

Kolmas keskustelu: Eurooppalaisen sisällön tulevaisuuden visio

Tausta-asiakirjan mukaan eurooppalaiset sisällöt ovat digitaalisen murroksen keskellä suuren strategisen haasteen, mutta myös mahdollisuuden edessä. Globaaleilla suoratoistopalveluilla on suuri vaikutus siihen, mitä yleisöt katsovat. Eurooppalaisella mediaympäristöllä on valtava potentiaali edistää kulttuurista moninaisuutta ja vahvistaa Euroopan kilpailukykyä sekä demokraattista keskustelua. Yhteistuotantojen, yhteisten investointien ja innovatiivisten rajat ylittävien yhteistöiden kautta voimme luoda sisältöä, joka saavuttaa myös lapset ja nuoret yleisöt, jotka kuluttavat paljon digijättien sisältöjä.

Suoratoistopalveluissa yhdysvaltalaisen nimikkeiden osuus katalogeista on 51 %, mutta katseluaika on vielä suurempi, 61 %. EU:n teokset muodostivat vuonna 2024 vain 20 % katalogeista ja niiden osuus kulutuksesta oli vain 16 %. Elokvateattereissa yhdysvaltalaiset elokuvat keräävät 66 % EU:n yleisöistä. Jos emme toimi, vaarana on menettää paitsi yleisöjä, myös kokonainen sukupolvi eurooppalaisia, jotka kasvavat ilman kosketusta eurooppalaiseen tarinointiin, arvoihin ja näkökulmiin. Sen sijaan heidän kulttuurinen mielikuvituksensa muovautuu pääasiassa globaalien alustojen kautta, joita ohjaavat kaupalliset intressit ja algoritmit, jotka asettavat etusijalle voiton ja käyttäjien sitouttamisen, monimuotoisuuden, demokratian ja paikallisen kulttuurin sijaan.

Tarvitaan yhteinen visio, joka varmistaa eurooppalaisen sisällön kilpailukykyyn, kulttuurisen merkityksellisuuden ja demokraattisen roolin tulevaisuudessa. Panostamalla laadukkaaseen sisältöön, varmistamalla alustojen ja suoratoistopalvelujen reilut säännöt ja innovaatioiden kautta voimme turvata mediaympäristön, joka puhuttelee monipuolisista

yleisöjä, heijastaa Euroopan monimuotoisuutta ja vahvistaa demokraattista liimaa, joka pitää meidät yhdessä.

Kysymys ministereille: Mikä tulisi olla eurooppalaisen sisällön yhteinen visio tulevaisuudessa?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kokouksessa ei tehdä päätöksiä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Jaosto 31 (kulttuuri- ja av-asiat) (kirjallinen menettely 22.-24.10.2025)
EU-minva (kirjallinen menettely 29.-31.10.)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 31.10.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei vaikutuksia.

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

Puheenjohtajan tausta-asiakirjat ja loppujulistus.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kulttuuriasianneuvos Laura Mäkelä, OKM. puh. 0295 33 0224
Erityisasiantuntija Roosa Patrakka, LVM, 0295 342 192
EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, VNEUS, p. 0295 160 144.

VAHVA-tunnus

EU/236/2025